

STRATEGISCH THEMA: DUURZAAM DIERVOEDER

Vlaanderen heeft door zijn intensieve veehouderij een grote vraag naar eiwitrijke voedergewassen. Door het gebrek aan eigen geteelde eiwitrijke gewassen, en de behoefte aan hoogkwalitatieve eiwitten, is Vlaanderen sterk afhankelijk van de import van soja uit voornamelijk Zuid-Amerika. In België gaat het om zo'n 700.000 ton. De sojateelt in Zuid-Amerika tast waardevolle ecosystemen aan¹, en heeft ook een negatieve impact op het klimaat (CO₂-emissies) en de lokale (inheemse) bevolking. Om deze redenen wil Vlaanderen, en meer bepaald de veevoederindustrie en de Vlaamse veehouders, hun afhankelijkheid van soja uit Zuid-Amerika verminderen. Onderstaande doelstellingen zetten enerzijds in op een vermindering en verduurzaming van de uit Zuid-Amerika geïmporteerde soja (door de veevoederindustrie), en anderzijds op meer lokale alternatieven voor deze geïmporteerde soja, zoals de valorisatie van nevenstromen (door de veevoederindustrie en de veehouders). Deze doelstellingen zijn complementair met de strategische thema's 'duurzame dierlijke productie' en 'meer plantaardige eiwitten', waarbij eveneens doelstellingen geformuleerd zijn die de afhankelijkheid van Zuid-Amerikaanse soja verminderen².

1.1 DOELSTELLING 1: MINDER IMPORT VAN ZUID-AMERIKAANSE SOJA

Meer dan de helft van de soja die gebruikt wordt in ons veevoer komt uit Zuid-Amerika, en vooral uit Brazilië. Deze hoeveelheid geïmporteerde soja verminderen, is dus een eerste belangrijke doelstelling. Bij de aanvang van de Vlaamse eiwitstrategie, werd hierrond al een extra doelstelling naar voren geschoven: maximaal 10% van voeder bestaat uit geïmporteerde soja, ten opzichte van 11,5% in 2020. Deze doelstelling werd weerhouden, en geherformuleerd naar een procentuele daling. Dit resulteerde in onderstaande twee SMART-formuleringen. Deze worden opnieuw geëvalueerd en waar mogelijk ambitieuzer bijgesteld in 2026, tijdens de mid-term evaluatie.

1.1.1 SMART formulering

- **15% daling van het sojaverbruik uit Zuid-Amerika.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt 8% daling tegen 2026 vooropgesteld
- **Max. 10% van het voeder bestaat uit geïmporteerde soja.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt 10,5% tegen 2026 vooropgesteld

1.1.2 Databronnen

De data voor deze doelstelling en indicatoren zijn afkomstig uit het monitoringsplan van de Belgian Feed Association (BFA).

¹ Veeeteelt en begrazing op wereldschaal zijn verantwoordelijk voor bijna 40% van de wereldwijde ontbossing

² Volgende strategische thema's en doelstellingen zetten eveneens in op een verminderde afhankelijkheid van geïmporteerde soja:

- Duurzame dierlijke productie: meer zelfvoorziening in voeders via innovatieve projecten en meer grasland per GVE
- Meer plantaardige eiwitten: 40% areaalstijging van duurzame eiwitgewassen voor lokale diervoeders

1.1.3 Nulmeting

Het referentiejaar voor nulmeting is 2020. In 2020 bestond 11,5% van het voeder uit geïmporteerde soja.

1.2 DOELSTELLING 2: MEER DUURZAME ZUID-AMERIKAANSE SOJA

Op 24 september 2020 stelde BFA officieel haar [duurzaamheidscharter](#) voor. Volgende doelstelling ligt in lijn met de ambitie van de Vlaamse eiwitstrategie om de negatieve impact van sojateelt in kwetsbare gebieden (Zuid-Amerika) te verminderen: tegen 2030 voldoet alle soja die door Belgische diervoederfabrikanten wordt gebruikt (60% in 2022 en 75% in 2025) aan de [FEFAC Soy Sourcing Guidelines](#) en de FEFAC Deforestation Free criteria. Deze doelstelling werd daarom overgenomen bij de lancering van de Vlaamse eiwitstrategie. Ondertussen is er ook een [nieuwe EU-regelgeving](#) opgemaakt en goedgekeurd, die Europese bedrijven verplicht te garanderen dat volgende producten zonder ontbossing zijn geproduceerd: palmolie, soja, cacao, koffie, vee en hout, alsook afgeleide producten zoals rundvlees, leer en drukwerk, meubels, cosmetica en chocolade. Deze zogenaamde 'EU-ontbossingswet' (EUDR) is van toepassing vanaf 2025. Deze wetgeving legt de focus op ontbossing (en mensenrechten / rechten van inheemse bevolking), en op het Amazonegebied. Momenteel vallen andere waardevolle en aangetaste ecosystemen, zoals de Cerrado, niet binnen deze Europese verplichting. De bovengenoemde labels hebben, naast bossen, ook betrekking op graslanden, wetlands, moerassen, veengebieden, savannes, steile hellingen en oevergebieden. Ze zijn minder dwingend, maar hebben wel een groter bereik. Beide initiatieven zijn dus complementair en streven naar meer duurzame Zuid-Amerikaanse soja.

1.2.1 SMART formulering

- **100% van soja voor veevoeder heeft duurzaamheidslabel.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt 80% tegen 2026 vooropgesteld

1.2.2 Databronnen

De data voor deze doelstelling en indicatoren zijn afkomstig uit het monitoringsplan van de Belgian Feed Association (BFA). Hierin wordt de geïmporteerde soja die voldoet aan de FEFAC Soy Sourcing Guidelines en de FEFAC Deforestation Free criteria apart geregistreerd.

1.2.3 Nulmeting

Het referentiejaar voor nulmeting is 2020. In 2020 had 365.000 ton, of 50% van de totale hoeveelheid geïmporteerde hoeveelheid soja voor veevoerders, een duurzaamheidslabel.

1.3 DOELSTELLING 3: MEER GEBRUIK VAN NEVENSTROMEN DOOR DE VEEVOEDERINDUSTRIE

Door gebruik te maken van bijproducten (zoals vb. bierdrif, dried distillers grains with solubles (DDGS), koolzaadschroot, ...) draagt de diervoedersector bij tot de kringlooeconomie. Dit engagement maakte de diervoedersector al hard in haar [BFA duurzaamheidscharter](#). Deze doelstelling draagt ook bij aan één van de ambities van de eiwitstrategie, namelijk het verminderen van de afhankelijkheid van soja uit Zuid-

Amerika. Gezien sojaschroot (ook wel sojameel genoemd) een bijproduct is van de productie van sojaolie (de crushing van sojabonen levert, naast sojaolie, ook sojaschroot op), wordt dit in het BFA duurzaamheidscharter bij de 50%-doelstelling rond gebruik van nevenstromen geteld. Een aparte subdoelstelling rond nevenstromen exclusief sojaschroot maakt duidelijk dat de vooropgestelde stijging tegen 2030 over de nevenstromen exclusief sojaschroot gaat.

1.3.1 SMART formulering

- **50% van de gebruikte grondstoffen voor veevoeder geproduceerd door mengvoederindustrie bestaat uit nevenstromen van de voedings- en biobrandstoffenindustrie.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt 45% tegen 2026 vooropgesteld
 - Hiervan is **80% exclusief soja**. Dus 45% van de gebruikte grondstoffen voor veevoeder geproduceerd door mengvoederindustrie bestaat uit nevenstromen van de voedings- en biobrandstoffenindustrie, exclusief sojaschroot.

1.3.2 Databronnen

De data voor deze doelstelling en indicatoren zijn afkomstig uit het monitoringsplan van de Belgian Feed Association (BFA). Hierin wordt de geïmporteerde soja die voldoet aan de FEFAC Soy Sourcing Guidelines en de FEFAC Deforestation Free criteria apart geregistreerd.

1.3.3 Nulmeting

Het referentiejaar voor nulmeting is 2020. In 2020 bestond ongeveer 3,5 miljoen ton, of 45% van de totale hoeveelheid diervoeders, uit nevenstromen afkomstig van de voedings- en biobrandstoffenindustrie.

1.4 DOELSTELLING 4: MEER GEBRUIK VAN NEVENSTROMEN DOOR VEEHOUDERS

Eén van de lokale alternatieven voor Zuid-Amerikaanse, zijn nevenstromen zoals diermeel, bierdraf, aardappelstoomschillen... Daarom stelde de werkgroep voor om een SMART doelstelling te formuleren rond het aandeel veehouders die nevenstromen gebruiken, en binnen deze groep van veehouders een SMART-doelstelling rond het gemiddeld aandeel van het rantsoen dat uit nevenstromen bestaat. In totaal zijn er vier SMART-geformuleerde indicatoren die de vooruitgang van deze doelstelling concreet gaan meten en monitoren.

Een belangrijke randvoorwaarde om het gebruik van nevenstromen te verhogen is het respecteren van de cascade van waardebehoud.

Welke nevenstromen?

Dit zijn (natte en droge) bijproducten uit zowel de voedings- en biobrandstoffenindustrie (bv. aardappelstoomschillen), exclusief geïmporteerde soja en sojaschroot, als uit de landbouw (bv. bietenstaartjes).

De lijst met nevenstromen varieert naargelang de technische en wettelijke mogelijkheden.

De lijst die bij het opstellen van de doelstelling, en het bepalen van de referentiewaarde, werd gebruikt, staat in [bijlage 1](#).

1.4.1 SMART formulering

- **87% van de melkveehouders uit de steekproef verwerken nevenstromen in hun eigen voeder.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt dit aantal tegen 2026 gelijkgesteld aan 85%
 - **Binnen deze groep van melkveehouders bestaat 7% van het voer uit nevenstromen.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt dit aantal tegen 2026 gelijkgesteld aan 6,5%
- **85% van de vleesveehouders uit de steekproef verwerken nevenstromen in hun eigen voeder.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt dit aantal tegen 2026 gelijkgesteld aan 76%
 - **Binnen deze groep van vleesveehouders bestaat 6,5% van het voer uit nevenstromen.** Voor de tussentijdse mid-term evaluatie wordt dit aantal tegen 2026 gelijkgesteld aan 6%

1.4.2 Databronnen

De data voor deze doelstelling en indicatoren zijn afkomstig uit het landbouwmonitoringsnetwerk (hierna: LMN) van het Departement Landbouw en Visserij. Dit LMN is een steekproef, waarbij van een 600-tal Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven bedrijfseconomische, technisch-economische en milieukundige gegevens worden verzameld. Bij de selectie van de bedrijven voor het LMN wordt getracht representatief te zijn voor de Vlaamse land- en tuinbouw. LMN is dus niet ontwikkeld om duurzaamheidsinspanningen, zoals de valorisatie van nevenstromen, in kaart te brengen. Een meerjaarlijks gemiddelde, zowel voor de nulmeting als voor de monitoring van de doelstellingen, is nodig om van betrouwbare databron te kunnen spreken. Daarnaast werden en worden deze data ook naast de data van de duurzaamheidsmonitor melkvee en de bedrijfsboekhouding Focus gelegd. Dit zowel om de data te dubbelchecken, als extra informatie te vergaren om toekomstige trends te kunnen verklaren. In beide databronnen wordt ook het aandeel rundveeouders dat nevenstromen gebruikt bijgehouden.

Voor de varkens- en pluimveesector is het LMN momenteel onvoldoende representatief (te weinig bedrijven), waardoor voor deze sectoren geen indicatoren naar voren geschoven kunnen worden. Indien dit in de toekomst, mits uitbreiding van deze databron of het vinden van een andere databron, wel mogelijk is, worden ook voor deze sectoren SMART-doelstellingen geformuleerd. Sowieso maken ze deel uit van de bredere doelstelling om meer nevenstromen te valoriseren binnen de veehouderij. Dit betekent dat deze doelstelling ook acties richting varkens- en pluimveeouders aanmoedigt. Deze acties worden eveneens bijgehouden in het eiwitactieprogramma en de bijhorende voortgangsrapporten.

1.4.3 Nulmeting

Referentiejaar voor nulmeting is het gemiddelde van 2017 tot 2022 en deze data, i.e. het meerjaarlijks gemiddelde, worden jaarlijks geüpdatet.

Voor de vier indicatoren is de nulmeting als volgt:

- Tussen 2017 en 2022 verwerkten **84,1%** van de melkveeouders uit de steekproef nevenstromen in hun eigen voeder.
 - Binnen deze groep van melkveeouders en in deze periode bestond gemiddeld **6,4%** van het voer uit nevenstromen.

- Tussen 2017 en 2022 verwerkten **66,4%** van de vleesveehouders uit de steekproef nevenstromen in hun eigen voeder.
 - Binnen deze groep van melkveehouders en in deze periode bestond gemiddeld **5,3%** van het voer uit nevenstromen.

Naast dit meerjaarlijks gemiddelde tussen 2017 en 2022, analyseerde de werkgroep de trend (schommelend, stijgend, dalend) tussen 2017 en 2022 in aantal veehouders en gebruik van nevenstromen door melk- en vleesveehouders. Voor melkveehouders blijkt deze trend, zowel voor het aantal veehouders als voor het aantal nevenstromen, te stijgen tot 2019 en dan opnieuw te dalen. Daarom is geopteerd voor een voorzichtige stijging tegen 2026 en 2030 ten opzichte van de referentiewaarde. Voor vleesveehouders is de trend eerder stijgend van 2017 tot 2022, waardoor de werkgroep opteerde voor een meer ambitieuze stijging in aantal vleesveehouders en aantal nevenstromen tussen 2022 en 2026/2030.

Volgende organisaties werkten actief mee aan het bepalen van bovenstaande doelstellingen, en het aanbrengen van betrouwbare data(bronnen) om de doelstellingen te monitoren:

Departement Landbouw en Visserij (trekker), Belgian Feed Association (BFA), Boerenbond, Instituut voor Landbouw, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) en Inagro.

Bond Beter Leefmilieu (BBL) heeft deelgenomen aan de discussies en is van mening dat de doelstellingen in de juiste richting gaan, maar onvoldoende ambitieniveau hebben. BBL zal ook in de toekomst betrokken blijven bij de monitoring en eventuele bijsturing van de doelstellingen binnen dit strategisch thema.

2 BIJLAGE 1: LIJST NEVENSTROMEN LMN

Dit is de lijst met nevenstromen zoals ze geregistreerd worden binnen de +- 220 melkveebedrijven en de +- 200 vleesveebedrijven (zoogkoeien) in het landbouwmonitoringsnetwerk.

Nevenstromen gebruikt door LMN-rundveebedrijven (2023)

Aardappelnevenstromen (stoomschillen, snippers...)

Afgekeurde aardappelen

Afgekeurde aardappelproducten (puree, frieten..)

Afgestookte witloofwortelen

Bierdraf

Bietenkoppen

Bietenstaartjes

Bijproducten uit de bio-ethanolproductie (bv. amyplus, protifeed, protistar, protiwanze)

Bijproducten van de mais/tarwezetmeelproducerende industrie (bv. proficorn, corngold, amydin)

Cichoreistaartjes

Perspulp bieten

Perspulp cichorei

Speltdoppen

Tarwezetmeel

Wei

Wortelpuree
